

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra, soudce Milana Podhrázkého a soudkyně Jiřiny Chmelové v právní věci žalobkyně: **SPOLCHEMIE Electrolysis a.s.**, se sídlem Revoluční 1930/86, Ústí nad Labem, zastoupena Mgr. Petrem Kovaříkem, advokátem se sídlem Italská 1583/24, Praha 2, proti žalovanému: **Státní úřad inspekce práce**, se sídlem Kolářská 451/13, Opava, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 12. 2024, č. j. 15 A 19/2023-45,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 31. 3. 2023, č. j. 6717/1.30/22-3, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Oblastního inspektorátu práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj (dále jen „oblastní inspektorát“) ze dne 9. 8. 2022, č. j. 5588/7.30/21-14 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím oblastní inspektorát uznal žalobkyni vinnou tím, že jako zaměstnavatel nesplnila povinnost uloženou v § 102 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), když na pracovišti na úseku plnění železničních cisteren (pracoviště Skladování a distribuce žiravin) provozu Membránová elektrolyza v Ústí nad Labem nejméně ke dni 16. 4. 2020 nevyhledala rizika spojená s propadnutím plastového plnicího nástavce do cisterny a s jeho vytahováním z cisterny a nepřijala opatření k odstranění těchto rizik, čímž se dopustila přestupku podle § 30 odst. 1 písm. f) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce,

ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o inspekci práce“). Za tento přestupek byla žalobkyni uložena podle § 35 písm. b) a § 46 odst. 1 věty první zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), a podle § 30 odst. 2 písm. d) zákona o inspekci práce pokuta ve výši 200 000 Kč. Dále byla žalobkyni podle § 95 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky uložena povinnost nahradit náklady řízení v paušální částce 1 000 Kč.

II.

[2] Žalobkyně podala proti výše uvedenému rozhodnutí žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, který ji zamítl rozsudkem ze dne 17. 12. 2024, č. j. 15 A 19/2023-45.

[3] Krajský soud se nejprve zabýval namítanou nepřezkoumatelností žalobou napadeného rozhodnutí. K tomu konstatoval, že žalovaný v napadeném rozhodnutí srozumitelně popsal, z jakých skutkových a právních okolností vycházel, jakými úvahami byl při svém rozhodování veden a proč námitky žalobkyně neshledal důvodnými. Odůvodnění rozhodnutí žalovaného je v souladu s výrokem daného rozhodnutí a ani jednotlivé části rozhodnutí nejsou vnitřně rozporné. Jak oblastní inspektorát, tak žalovaný se zabývali všemi žalobkyní předloženými listinami a řádně se s nimi v odůvodnění svých rozhodnutí vypořádali. Krajský soud proto nesouhlasil s tím, že by správní orgány pominuly nějaký důkaz předložený žalobkyní. Podle krajského soudu není pravdou ani to, že by správní orgány vytvořily novou souslednost děje, která měla naplnit skutkovou podstatu přestupku, neboť skutková podstata děje, jak jej popsaly správní orgány, odpovídá obsahu předloženého správního spisu a v něm založených podkladů, z nichž správní orgány vycházely.

[4] Krajský soud dále uvedl, že přestupek podle § 30 odst. 1 písm. f) zákona o inspekci práce je založen na objektivní odpovědnosti přestupce, která zabraňuje, aby se zaměstnavatel zbavoval či na zaměstnance přenášel povinnosti mu uložené právními normami. Pro vyvození odpovědnosti za přestupek tak není rozhodující zkoumání příčin pracovního úrazu. Krajský soud zdůraznil, že v dokumentaci pro vyhodnocení rizik předložených žalobkyní nejsou obsažena jakákoliv rizika spojená s pádem předmětu do železniční cisterny a s jeho vytažením. Sama žalobkyně přitom konstatovala, že k pádům předmětů do železniční cisterny výjimečně před inkriminovanými pracovními úrazy docházelo, a také si k tomuto účelu sama vyrobila tyč s navařeným T kusem, jehož používání žalobkyně tolerovala, aniž by jakkoli upravovala použití této pomůcky v interních předpisech. Je tudíž zcela správná úvaha správních orgánů, že nebezpečí propadu předmětů do železniční cisterny bylo žalobkyni známo, avšak toto riziko nebylo nijak vyhodnoceno a nebyla přijata žádná opatření k odstranění tohoto rizika souvisejícího s propadnutím předmětů do železniční cisterny. Takové opatření žalobkyně přijala až poté, co došlo dne 16. 4. 2020 k předmětným úrazům zaměstnanců. Tímto přijatým opatřením bylo mimo jiné to, že se k plnicímu nástavci přidělala rozšiřující ucha, čímž bylo nově riziko pádu tohoto předmětu do železniční cisterny minimalizováno. Kdyby žalobkyně vyhledávala nebezpečné činitele pracovního prostředí, stejné opatření by bylo již přijato před pracovními úrazy nastalými dne 16. 4. 2020. To podle krajského soudu znamená, že riziko související s propadnutím a následným vytažením propadlého plnicího nástavce z cisterny objektivně existovalo,

pokračování

žalobkyní však nebylo identifikováno a ta ani neaplikovala účinné opatření. Byly tak naplněny znaky přestupku podle § 30 odst. 1 písm. f) zákona o inspekci práce.

III.

[5] Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[6] Stěžovatelka je přesvědčena, že se nedopustila přestupku podle § 30 odst. 1 písm. f) zákona o inspekci práce jednáním vymezeným v žalobou napadeném rozhodnutí. Podle jejího názoru pád cizího předmětu do cisterny a jeho vytahování z cisterny nepředstavuje žádné dodatečné riziko pro zdraví nebo bezpečnost zaměstnanců. Objektivně neexistují rovněž konkrétní rizika pro bezpečnost a zdraví zaměstnanců na úseku stáčení, která by zůstala nevyhledána nebo na které by stěžovatelka nereagovala příslušným opatřením. Příčinnou pracovních úrazů nebyla existence nevyhledaných rizik v kombinaci s absencí bezpečnostních opatření, ale kritické a bezdůvodné porušení existujících bezpečnostních opatření ze strany zaměstnanců stěžovatelky. Stěžovatelka měla obecně nastavená pravidla zajišťující bezpečnost zaměstnanců. Ti byli podle platných předpisů chráněni proti pádu do cisterny povinností nosit zachycovací postroj, byli chráněni proti účinkům nebezpečných látek, které do cisteren plnili, a to ochrannými prostředky. Současně měli jasný pokyn, jak mají postupovat v případě nesrovnalostí při plnění cisteren. Vstup do cisterny byl obecně zakázán. Stěžovatelka je proto přesvědčená, že pro ochranu bezpečnosti a zdraví svých zaměstnanců přijala dostatečná opatření, která za předpokladu, že by je zaměstnanci dodržovali, byla způsobilá eliminovat veškerá rizika a nebezpečí spojená s činnostmi při plnění cisteren. Podle stěžovatelky je zjevné, že správní orgány (i krajský soud) dospěly k závěru o tom, že stěžovatelka nevyhledala rizika a nepřijala opatření pro eliminaci údajných existujících rizik, výhradně na základě skutečnosti, že došlo k vážným úrazům jejích zaměstnanců.

[7] Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a současně i prvoinstanční a žalobou napadené rozhodnutí.

IV.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti pouze uvedl, že ji považuje za nedůvodnou, neboť se ztotožňuje se závěry krajského soudu obsaženými v napadeném rozsudku. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

V.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud na úvod připomíná, jak došlo dne 16. 4. 2020 k pracovním úrazům na pracovišti stěžovatelky na úseku plnění železničních cisteren (pracoviště Skladování a distribuce žíravín) provozu Membránová elektrolyza v Ústí nad Labem. Tohoto dne pracovali na předmětném pracovišti tři zaměstnanci žalobkyně, a to předák J. Z., P. R. a R. V. Asi v 11:30 hodin začal pan V. připravovat železniční cisternu k plnění 45% KOH (cisterna byla vrácena od zákazníka s nevyčerpaným zbytkem cca 400 kg roztoku louhu, tj. výška hladiny v cisterně byla asi 10 cm). Při této činnosti spadl panu V. do cisterny asi 170 cm dlouhý plastový plnicí nástavec opatřený závěsnými háky, o čemž informoval pana Z.. Po opakovaných neúspěšných pokusech vyjmout tento nástavec ocelovou tyčí s navařeným T kusem přinesl pan Z. kovový žebřík, který vložil do průlezu cisterny a určil P. R. k sestoupení do cisterny pro nástavec. Pan R. vybavený jen pro standardní činnost na pracovišti a bez zajištění sestoupil do vnitřku cisterny a krátce na to upadl na dno cisterny na vestavěné trubky a do zbytku louhu. Protože se pan R. přestal hýbat a nereagoval na volání ostatních pracovníků, rozhodl se pan Z. rovněž bez vhodných ochranných pomůcek a zajištění vlézt do cisterny na pomoc P. R. Po sestoupení do cisterny a při nazvednutí pana R. a snaze přiblížit jej k žebříku, pan Z. rovněž upadl. Když pan V., který stál na tělese cisterny, viděl, že i pan Z. v cisterně bez zjevné příčiny zkolaboval, přivolal v 11:50 hodin z nedalekého velínu pomoc. Po příjezdu hasičské jednotky na místo v 11:53 hodin byl poté v 12:01 hodin vyproštěn pan Z. a v 12:03 hodin pan R. U pana Z. byla následně konstatována smrt, panu R. bylo poskytnuto prvotní ošetření a následně byl vrtulníkem transportován do popáleninového centra v Praze, odkud byl dne 15. 5. 2020 propuštěn do domácího ošetřování. Při zásahu došlo dále ke zranění tří příslušníků zasahující hasičské jednotky. Dodatečným měřením byl uvnitř cisterny zjištěn podkritický obsah kyslíku (8 až 12 %), což vedlo k tomu, že zaměstnanci po sestupu do cisterny ztratili vědomí. Zákazník BASF, od něž se cisterna vrátila, vyrovnával tlak uvnitř cisterny k zamezení deformaci cisterny s tlakem v jeho přijímacím zásobníku tím, že do cisterny zaváděl dusík.

[12] Podle § 30 odst. 1 písm. f) zákona o inspekci práce *se právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku na úseku bezpečnosti práce tím, že nedodrží povinnosti při zajišťování bezpečnosti práce stanovené v § 101 až 103 zákoníku práce*. Podle § 102 odst. 3 zákoníku práce platí, že *zaměstnavatel je povinen soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje. Na základě tohoto zjištění vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění a provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rozhodujících faktorů práce dosud zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové mohly být zařazeny do kategorie nižší. K tomu je povinen pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, a dodržovat metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů podle zvláštního právního předpisu.*

[13] Smyslem citovaného ustanovení je prevence rizik na pracovišti. Vyhledávání nebezpečných činitelů a procesů a hodnocení rizik zaměstnavatelem slouží jako základní zdroj informací pro rozhodovací procesy při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Jazykovým výkladem (s ohledem na výraz „soustavně“ a použitý nedokonavý vid sloves) i výkladem zohledňujícím účel stanovené povinnosti nutno dojít k dílčímu závěru, že uvedená povinnost má být zaměstnavatelem vykonávána kontinuálně, pravidelně či opětovně, a to v závislosti na konkrétních poměrech a podmínkách zaměstnavatele,

pokračování

charakteru provozu či vykonávané činnosti, resp. pracovního prostředí a jejich rizikovosti. Porušení povinnosti podle § 102 odst. 3 zákoníku práce je s ohledem na dikci ustanovení trvajícím deliktem (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 2. 2023, č. j. 6 As 312/2021-38).

[14] Podle výroku prvostupňového rozhodnutí oblastního inspektorátu (výrok I), které bylo potvrzeno žalobou napadeným rozhodnutím, stěžovatelka nedodržela povinnost stanovenou v § 102 odst. 3 zákoníku práce tím, že na pracovišti na úseku plnění železničních cisteren (pracoviště Skladování a distribuce žiravin) provozu Membránová elektrolyza v Ústí nad Labem nejméně ke dni 16. 4. 2020 nevyhledala rizika spojená s propadnutím plastového plnicího nástavce do cisterny a s jeho vytahováním z cisterny a nepřijala opatření k odstranění těchto rizik, čímž se dopustila přestupku právnických a podnikajících fyzických osob na úseku bezpečnosti práce podle § 30 odst. 1 písm. f) zákona o inspekci práce.

[15] Krajský soud správně poukázal na skutečnost, že z vyjádření stěžovatelky v průběhu správního řízení vyplynulo, že byt případy pádu cizorodého předmětu (jako např. plnicí nástavec, nabírací vzorkovnice, přilba atd.) do železniční cisterny byly spíše výjimečné, v minulosti se opakovaně staly. K zachycení a vytažení propadlého předmětu z cisterny pak na daném pracovišti zaměstnancům sloužila pomůcka v podobě ocelové tyče s navařeným T kusem, která byla vyrobena vlastní strojní údržbou. Kdo výrobu zadal ani přesný datum výroby této pomůcky stěžovatelce nebyl znám, podle dostupných informací byla používána v podstatě od začátku provozování předmětného pracoviště, tj. jednalo se o více než 5 let (viz odpověď stěžovatelky ze dne 13. 7. 2020 na výzvu k součinnosti). Závěr správních orgánů i krajského soudu, že rizika spojená s propadnutím plnicího nástavce do cisterny a zejména pak s jeho vytahováním z cisterny objektivně existovala, je tak logický, což ostatně potvrzuje i událost, ke které došlo na předmětném pracovišti dne 16. 4. 2020.

[16] Kasační soud nezpochybňuje, že stěžovatelka měla obecně nastavená pravidla zajišťující bezpečnost zaměstnanců, případně že zaměstnanci byli vybaveni ochrannými prostředky proti pádu z výšky či proti působení stáčených chemických látek. Rovněž tak nezpochybňuje ani to, že zaměstnanci stěžovatelky, kteří byli přítomni události dne 16. 4. 2020, se dopustili řady pochybení (porušení jejich povinností však nebylo předmětem posuzovaného správního řízení). Na druhou stranu nelze pominout, že na daném pracovišti s ohledem na jeho charakter a činnosti tam provozované k občasným pádům cizorodých předmětů do železničních cisteren docházelo, přičemž stěžovatelka v takovém případě tolerovala svým zaměstnancům použití pomůcky sloužící k vyjmutí propadlých předmětů z cisterny. Přestože rizika spojená s pádem plnicího nástavce (či jiného cizorodého předmětu) do cisterny a s jeho následným vyjmutím z cisterny byla stěžovatelce známa, v předložené dokumentaci pro vyhodnocení rizik nebyla zmíněna. Je tak zřejmé, že stěžovatelka tyto rizika nevyhodnotila a nepřijala opatření k jejich odstranění. Fakticky tak učinila až dodatečně, tedy po události nastalé dne 16. 4. 2020, kdy mimo jiné stěžovatelka nechala k plnicímu nástavci přidělat rozšiřující ucha zabraňující jeho propadu do cisterny.

[17] Závěr správních orgánů, že stěžovatelka nedodržela povinnost stanovenou v § 102 odst. 3 zákoníku práce a dopustila se tak přestupku podle § 30 odst. 1 písm. f) zákona o inspekci práce, je proto správný a krajský soud nepochybil, pokud podanou žalobu jako nedůvodnou zamítl.

[18] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[19] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. července 2025

David Hipšr
předseda senátu